

บทที่ ๕

ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับความหมายของคำวิเศษณ์ในภาษาล้านนา

ที่วิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนาบางส่วน จะมีลักษณะสัมพันธ์กันระหว่างระบบเสียงกับความหมายของคำ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนเมื่อนำคำลงคำมาเข้าไปในรูปแบบที่เปรียบเทียบกัน จากการวิจัยพบว่าหน่วยเสียงสาระเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจำแนกความแตกต่างของความหมายในเชิงขนาดหรือปริมาณของคำ เช่น หน่วยเสียงสาระหลัง “ได้” สาระ “โอะ” หรือ “เอะ” ออ มักจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระหน้า เช่น สาระ “อี” หรือ “แอะ” และ เป็นต้น

ประเภทของกลุ่มคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนาที่มีความสัมพันธ์กันทางเสียงและความหมายจำแนกได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. คำที่ประสมกับสาระสูง จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระตัว

๒. คำที่ประสมกับสาระหลังจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระหน้าและสาระกลาง

๓. คำที่ประสมกับสาระกลางจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระหน้า

๔. คำที่ประสมกับสาระเสียงยาวจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระเดียงตัว

ดังจะได้นำเสนอเป็นตารางเบริญเทียนความสัมพันธ์ ระหว่างเสียงและความหมายของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนาต่อไปนี้

๑. คำที่ประสมกับสาระสูงกว่า จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสาระตัวกว่า แบ่งข้อได้ ๓ พิก ดังนี้

1.1 คำที่ใช้สรระ /ய, ய:/ กับ /ช, ช:/ จะใช้สื่อกวามหมายที่มีขนาดใหญ่หรือปริมาณมากกว่าสระ /a, a:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ ய, ய: กับ ช, ช : ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ a, a: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
kyη³ - dyη³ - k^hon² nɔn² <u>kyη³ - dyη³</u> - (กันนอน; มีขนาดใหญ่กว่า)	ka:η³ - da:η³ - may⁶ sa:w⁵ wa:η² <u>ka:η³ - da:η³</u> - ไม้สอง (ผลไม้) วางอยู่ (กันพื้น)
bηη⁴ - bηη⁴ - lom² pat⁸ <u>bηη⁴ - bηη⁴</u> - (พวยพัดอ้ออึง)	baη⁴ - baη⁴ - lom² pat⁸ <u>baη⁴ - baη⁴</u> - (ลมพัดปิงปัง; ลมค่อนข้างแรง)
t^h ɔ:p³ - t^h ɔ:p³ - pɔ:⁴ tu:a¹ san³ t^h ɔ:p³ - t^h ɔ:p³ - (พ่อตัวสั้นเพิ่ม)	t^h a:p³ - t^h a:p - me:⁴ tu:a¹ san³ t^h a:p³ - t^h a:p⁴ - (แม่ตัวสั้น; น้อยกว่า)
m ɔη² - m ɔη² - na:m⁶ t^h u:am⁵ lɯ:am⁵ <u>m ɔη² - m ɔη²</u> - (น้ำท่วมสูงใส่วันวัน)	ma:η² - ma:η² - na:m⁶ t^h u:am⁵ lɯ:am⁵ <u>ma:η² - ma:η²</u> - (น้ำท่วม (น้อยกว่า) ดูวัววัว)
ñi ɔ:p⁴ - ñi ɔ:p⁴ - ?i:³ huη⁶ bin² <u>ñi ɔ:p⁴ - ñi ɔ:p⁴</u> - (เห็บยวนิน (ขับปีกช้า และอุส่งกว่า)	ñia:p⁴ - ñia:p⁴ - nok⁸ bin <u>ñia:p⁴ - ñia:p⁴</u> - (นกบิน ขับปีกเร็ว ถูกไม่ส่ง)

1.2 คำที่ใช้สระ/u, u:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือ
ปริมาณที่มากกว่าสระ /ɔ, ɔ:/

คำที่ใช้สระ u, u:/ ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ ɔ, ɔ:/ ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
cut⁷ - p^hut⁷ - het⁸ ci:¹ nay³ put⁴ <u>cut⁷ - p^hut⁷</u> ʔɔɔ³ ma:² (เหคดออกศูนย์ใหญ่โดยอ้อมมา) ?uy³ - ?uy³ - me:⁴ sa:p³ kin³ ba?³ - nun¹ suk⁸ <u>?uy³ - ?uy³</u> (แม่ได้กลืนขุนสูกครุ่นๆ เป็นกลืนหอมกว่าแรงกว่า) kut⁸ - dut⁸ - pɔ:⁴ fan² tɔ:¹ may⁶ san⁵ <u>kut⁸ - dut⁸</u> (พ่อพื้นตองไม้ขันสั้นๆ) kum⁵ - dum⁵ - pi:⁴ tat⁸ lu:a¹ san⁵ <u>kum⁵ - dum⁵</u> (พ่อตัดพื้นเป็นท่อนสั้นๆ)	cɔ:t⁷ - p^hɔ:t⁷ - het⁸ ci:¹ nɔ:y⁵ ʔɔ:k³ ma: <u>cɔ:t⁷ - p^hɔ:t⁷</u> (เหคดศูนย์เล็กๆ โดยอ้อมมา) ?ɔ:y³ - ?ɔ:y³ - me:⁴ sap³ kin³ ba?³ - nun¹ suk⁷ ʔɔ:y³ - ?ɔ:y³ (แม่ได้กลืนขุนสูกอ่อน) kɔ:t⁸ - dɔ:t⁸ - ?ay⁵ ki:aw³ tɔ:¹ fɯ:aj² san⁵ <u>kɔ:t⁸ - dɔ:t⁸</u> (พี่เก็บชาตองซังช้าวนสั้นๆ) kɔ:m⁵ - dɔ:m⁵ - pi:⁴ tat⁸ cɯ:ak⁴ san⁵ kɔ:m⁵ - dɔ:m⁵ (พี่ตัดเชือกเป็นท่อนสั้นๆ)

1.3 คำที่ใช้สระ /o, o:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือ
ไม่มาเกินมากกว่าสระ /ɔ, ɔ:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ o, o: ใช้กับขนาดหรืออาเรามาแทนที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ ɔ, ɔ: จะใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
kok⁸ - ŋok⁸ <u>- k^hon² - t^haw⁵ naŋ⁴ kok⁸ - ŋok⁸</u> - (คนแก่นั่งอยู่) bom⁴ - bom⁴ <u>- me:⁴ ?uy⁶ com³ bom⁴ - bom⁴</u> - (คุณชายบันสีบังดัง) yon³ - yon³ <u>- ?a:y⁵ tu:a¹ san³ yon³ - yon³</u> - (พี่ชาบทัวสั่นพา; สั่นมากกว่า) co:⁵ - wo:⁵ <u>- ma:¹ k^hut⁷ din² pen¹ hu:² co:⁵ -</u> <u>wo:⁵</u> - (หมายดูดินเป็นรูโพว์ใหญ่) <u>co:k³ - co:k³</u> <u>- na:m⁶ tok³ lay¹ co:k³ - co:k³</u> - (นำตกไหละจ็อกโจ๊ก) mo:ŋ⁴ - lo:ŋ⁴ <u>- ma:¹ naw⁴ lɔ:y² ma:² mo:ŋ⁴ - lo:ŋ⁴</u> - (หมายน้ำเลือดเนื้มน้ำ; ใหญ่กว่า)	kɔ:k⁸ - ŋɔ:k⁸ <u>- la?⁸ ?ɔ:ŋ³ kɔ:y⁵ naŋ⁴ kɔ:k⁸ - ŋɔ:k⁸</u> - (เด็กน้อยนั่งอยู่) bɔ:m⁴ - bɔ:m⁴ <u>- me:⁴ com³ bɔ:m⁴ - bɔ:m⁴</u> - (แม่บันไม่ค่อยดังนัก) yɔ:n³ - yɔ:n³ <u>- pi:⁴ tu:a¹ san³ yɔ:n³ - yɔ:n³</u> - (พี่สาวตัวสั่นพา; สั่นน้อยกว่า) cɔ:⁵ - wɔ:⁵ <u>- la?³ ?ɔ:n³ ci:² fa:¹ pen¹ hu: cɔ:⁵ -</u> <u>wɔ:⁵</u> - (เด็กขาเข้าฝาเป็นรูโพว์เล็ก) <u>cɔ:k³ - cɔ:k³</u> <u>- pa:⁵ t^hɔ:k³ na:m⁶ daŋ² cɔ:k³ - cɔ:k³</u> - (ปีนหน้าจ็อกช็อก) mɔ:n⁴ - lɔ:n⁴ <u>- ba?³ pa:w⁶ lɔ:y² ma:² mɔ:n⁴ - lɔ:n⁴</u> - (มะพร้าวคลอหัวมาน้ำดูบไปด้วย)

2. คำที่ประสมกับสระหลังจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าระหว่างนี้และสระก่อน แบ่งออกได้ 4 พวก ดังนี้

2.1 ที่ใช้สระ /u, ɯ/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือปริมาณมากกว่าสระ /i, ɨ:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ u, ɯ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ i, ɨ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
kut⁷ - dut⁷ - pɔ:⁴ tat⁸ tɔ:¹ may⁶ san⁵ kut⁷-dut⁷ - (พ่อตัดตอไม่ถันกูดคุด) kum⁵ - dum⁵ - laŋ² laŋ:ay⁴ may⁶ san⁵ <u>kum⁵-dum⁵</u> - (ลุงเลือยไม่เป็นท่อนๆ; ใหญ่และยาวกว่า) k^hum² - mum² - k^hon² tu:a¹ dam² <u>k^hum²-mum²</u> - (คนตัวคำตะคุ่มๆ) ku?⁸ - ຖu?⁸ - nɔ:³ bun³ ?ɔ:k³ ma:² ku?⁸-ຖu?⁸ - (หน่อไม้อ้วนแหลมโผล่ขึ้นมา)	kit⁷ - dit⁷ - nɔŋ⁶ det⁷ ka:n⁵ dɔ:k³ san⁵ kit⁷-dit⁷ - (น้องเด็กกำนดออกสันธิปิด) kim⁵ - dim⁵ - sa:w¹ say³ sɯ:a⁵ san⁵ <u>kim⁵-dim⁵</u> - (สาวใส่เสื้อตัวสั้น; เอวสูง) k^him² - mim² - me:ŋ² ni:ŋ³ tu:a¹ dam² kim-mim - (แมงเหనี่ยงตัวคำ) ki?⁸ - ຖi?⁸ - het⁷ ci:¹ ?ɔ:k³ ki?⁸-ຖi?⁸ - (เห็ดศูนเล็กๆ โผล่ออกมานา)

2.2 คำที่ใช้สระ/o, ɔ:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือ
ปริมาณมากกว่าสระ /i, i:/ และ /ɛ, ε:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ o, ɔ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ i, i:/ ɛ, ε: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
co? ⁸ - fo? ⁸ - ke: ¹ bu: ¹ pen ¹ pu:ak ³ co? ⁸ -fo? ⁸ - (มากงบดีเป็นฟองบุคชื้น)	ce? ⁸ - fe? ⁸ - ho: ³ ?ep ⁷ mu: ¹ pen ¹ na:m ⁶ ce? ⁸ -fe? ⁸ - (ห่อหมก (แบบ) หมูเป็นน้ำเข้ม; เพราบูด)
so? ⁸ - so? ⁸ - na:m ⁶ ta: ¹ yɔ:y ⁶ <u>so?</u> ⁸ - <u>so?</u> ⁸ - (น้ำตาไหลลดพรากราก)	si? ⁸ - si? ⁸ - fon ¹ tok ⁷ si? ⁸ - si? ⁸ - (ฝนตกพรำๆ)
to: ⁵ - yo: ⁵ - k ^h eŋ ³ hɔ:y ⁵ <u>to:</u> ⁵ - <u>yo:</u> ⁵ - (เร่งแขวนต้องแขง; แขวนสูงกว่า)	te: ⁵ - ye: ⁵ - hɔ:y ¹ hɔ:y ⁵ te: ⁵ - ye: ⁵ - (ตะแคงแขวนต้องแต่ง; แขวนตื้ยกว่า)
?ɔŋ ⁶ - ?ɔŋ ⁶ - ciŋ ⁶ nɔw ⁴ men ¹ <u>?ɔŋ</u> ⁶ - <u>?ɔŋ</u> ⁶ - (เน้อเน่าเหม็นหึ่ง)	?ɛŋ ⁶ - ?ɛŋ ⁶ - k ^h i: ⁵ kay ³ men ¹ <u>?ɛŋ</u> ⁶ - <u>?ɛŋ</u> ⁶ - (ปี้ไก่เหม็นเหม่งๆ)

2.3 คำที่ใช้สระ /o, o:/ จะใช้สื่อกวนหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือ
บริบูรณ์มากกว่าสระ /ɛ, e:/ และ /a, a:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ o, o: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่ มากกว่า	คำที่ใช้สระ ɛ, e: และ a, a: ใช้กับขนาด หรือปริมาณที่น้อยกว่า
co:k ³ - wo:k ³ - pɔ: ⁴ k ^h ut ⁷ din ² pen ¹ hu: ² <u>co:k³</u> - <u>wo:k³</u> - (พ่อชุดคิมเป็นรากว้าง)	ca:k ³ - wa:k ³ - muŋ ⁶ put ⁷ pen ¹ hu: ² ca:k ³ - wa:k ³ - (มุ้งชาดเป็นรากว้าง)
ko? ⁸ - ŋo? ⁸ - k ^h i: ⁵ - گیام:a ⁵ kɔŋ ¹ <u>ko?⁸</u> - ŋo? ⁸ - (ขะกองไตเบื้อรึ่น)	ka? ⁸ - ŋa? ⁸ - kɔ: ¹ k ^h a: ³ wa:ŋ ² han ⁵ <u>ka?⁸</u> - ŋa? ⁸ - (กอขา枉อู้; ถ้าจะแซกอเมນกว่า)
ŋo: ⁵ - ŋo: ⁵ - k ^h on ² - ڻay ³ hay ⁵ <u>ŋo:⁵</u> - ŋo: ⁵ - (ผู้ใหญ่ร้องไห้ใจๆ)	ŋwa: ⁵ - ŋwa: ⁵ - la? ³ - ڻɔ:n ³ hay ³ ŋwa: ⁵ - ŋwa: ⁵ - (เด็กร้องไห้เมṇฯ)
tot ³ - bot ³ - pa? ³ tu: ¹ leŋ ⁴ <u>tot³</u> - bot ³ - (ประชุมเปิดอ้ากกว้าง)	tut ³ - buut ³ - hu? ⁸ daŋ ² leŋ ⁴ tut ³ - buut ³ - (เขนกฐ์ใหญ่กว้าง)
pok ³ - pok ³ - sa? ³ - la: ³ fan ² tɔ: ¹ may ⁶ <u>pok³</u> - pok ³ - (ช้างไม้ฟันต่อไม้มีเสียงปีกๆ)	pak ³ - pak ³ - leŋ ² fan ² kiŋ ³ may ⁶ pak ³ - pak ³ - (ลุงฟันกึงไม้; เสียงค้อของกว่า)
ŋo:ŋ ⁴ - ŋo:ŋ ⁴ - ma: ¹ ڻay ³ haw ³ ŋo:ŋ ⁴ - ŋo:ŋ ⁴ - (หมาใหญ่เห่าโห้งๆ)	ŋa:ŋ ⁴ - ŋa:ŋ ⁴ - ma: ¹ ڳو:y ⁵ haw ³ ŋa:ŋ ⁴ - ŋa:ŋ ⁴ - (หมาเล็กเห่าบี๊อกๆ)

2.4 คำที่ใช้สระ / ວ , ວ:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า
หรือปริมาณเพิ่มมากกว่าสระ / ດ, ດ:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ ວ , ວ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณ มากกว่า	คำที่ใช้สรະດ, ດ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณน้อย กว่า
kວງ⁵ - ດວງ⁵ - ?a:y⁵ si:¹ p^h ວ:m kວງ⁵ - ດວງ⁵ - (พื้นผิวน้ำตก; เพาะเจ็บป่า) ກ^hອ k⁸ - ກ^hອ k⁸ - k^hon² ນາຍ³ ?ay² <u>ກ^hອ k⁸ - ກ^hອ k⁸</u> - (ผู้ใหญ่/ไอศครีม) ບວຕ⁸ - ບວຕ⁸ - nam⁶ keŋ¹ ມວ:⁵ ນາຍ³ ດມ:at³ <u>ບວຕ⁸ - ບວຕ⁸</u> - (น้ำแข็งในหม้อ/ไข่เค็มคุคๆ) p^hວ:⁵ - ໄວ:⁵ - dɔ:k³ ku?⁷ - la:p³ ban² p^hວ:⁵ - ໄວ:⁵ - (คอกรูกัดบาง; ลักษณะคอกระดูก) ໄວ⁵ - ຖວງ⁵ - la?³ - ?ວ:n³ ມວ:ນ² ຖວງ⁵ - ຖວງ⁵ - (เด็กนอนตะแคง; ตัวเองมากกว่า) ຫວັກ⁷ - ພວກ⁷ - sມ:a⁵ kap⁷ ti:aw³ kວ:ŋ¹ han⁵ <u>ຫວັກ⁷ - ພວກ⁷</u> - (ເສື່ອກັນการເກງງາງອ່ອງຍຸ້)	keŋ⁵ - deŋ⁵ - can¹ peŋ² p^h ຈ:m¹ keŋ⁵ - deŋ⁵ - (จันทร์พื้นผิวผ่องเกเร็ง; สุขภาพปกติ) ກ^hek⁸ - ກ^hek⁸ - la?³ - ?ວ:n³ ?ay² <u>ກ^hek⁸ - ກ^hek⁸</u> - (เด็กไอล์ฟ) bet⁸ - bet⁸ - nam⁶ keŋ¹ ມວ:⁵ ນວຍ⁵ ດມ:at³ <u>bet⁸ - bet⁸</u> - (น้ำแข็งในหม้อเล็กเค็มคุคๆ) p^hε:⁵ - ie:⁵ - dɔ:k³ da:w² - ka?³ - ca:y² ban² <u>p^hε:⁵</u> - ie:⁵ - (คอกรากะรากะบาง; ลักษณะคอแบบนี้และบาง) ie:ŋ⁵ - ᑕie:ŋ⁵ - ມວ:ຖ⁶ ມວນ² sa?³ ke:ŋ² ie:ŋ⁵ - ᑕie:ŋ⁵ - (น้องนอนตะแคง; ลำตัวของน้อยกว่า) ?ek⁷ - ພັek⁷ - p^ha:⁵ - cet⁸ - na:⁵ wa:ŋ² han⁵ <u>?ek⁷ - ພັek⁷</u> - (ผ้าเช็ดหน้า/วางแผนอยู่กับพื้น; ผ้าແລ້ວ)

3. คำที่ประสานกับสระกลางจะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระหน้า แบ่งย่อได้ 3 พาก ดังนี้

3.1 คำที่ใช้สระ /u, ɯ:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสระ /i, ɪ:/ และ /ɛ, ɛ:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ ɯ, ɯ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ i, ɪ และสระ e, ɛ: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า
kɯ?⁸ - ŋɯ?⁸ - ŋia:⁴ - k^ham² kon⁵ kɯŋ³ kɯ?⁸ - ŋɯ?⁸ - (บายคำก้มงอนเช้ง; ลักษณะขึ้นช้อบอ กามมาก) dɯk⁷ - dɯk⁷ - k^hon² pen¹ lom² cak⁸ dɯk⁷ - dɯk⁷ - (คนเย็นลมซักเต็กๆ) pɯŋ⁵ - lɯŋ⁵ - sa:w¹ say³ sɯ:a⁵ si:¹ de:ŋ² pɯŋ⁵ - lɯŋ⁵ - (словаใส่เสื้อสีแดงแท้)	ki?⁸ - ŋi?⁸ - k^hwa:y² nɔ:y⁵ k^haw¹ ki?⁷ ki?⁸ - ŋi?⁸ - (สูกความเพียงของอกอ กนิดหน่อย) dɛk⁷ - dɛk⁷ - mɛ:w² cak⁸ dɛk⁷ - dɛk⁷ - (แมวซักคืนกระแต้วๆ) pɪŋ⁵ - lɪŋ⁵ - pa:k³ nɔ:ŋ⁶ si:¹ da:ŋ² pɪŋ⁵ - lɪŋ⁵ - (ปากน้องสีแดงระเรื่อ)

3.2 คำที่ใช้สรระ / ช , ช / จะใช้ศักดิ์ความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือ

ปริมาณมากกว่าสรระ / ิ, ី / และ / េ, ែ / ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สรระ ច , ច : ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า <u>k^h ឯ m⁵ - l^h ឯ m⁵</u> - ba?² - k^ha:m¹ fak⁷ nay³ p⁶ s⁴ p⁴ <u>k^h ឯ m⁵ - l^h ឯ m⁵</u> - (มะขามฝักแบบใหญ่) c^hs⁷ - p^h ឯ ?⁷ - ke:ŋ¹ ca:ŋ¹ c^h?⁷ - p^h ឯ ?⁷ - (แกงมีรสจัดมาก) p^hn⁵ - w^h ឯ n⁵ - k^hi:aŋ¹ mon² p^hn⁵ - w^h ឯ n⁵ - (เข็งกลมโถเบื้องเรื่อง) p^h ឯ ?⁵ - l^h ឯ ?⁵ - dɔ:k³ bu:a² p^hat⁷ ba:n² p^h ឯ ?⁵ - l^h ឯ ?⁵ - (ดอกทานตะวันบานเต็มที่) w^h n⁵ - w^h ឯ n⁵ - la?³ - ឯ ឯ n³ len⁵ p^hat⁷ - mon² <u>w^h n⁵ - w^h ឯ n⁵</u> - (เด็กเล่นหมุนตัว; การแข่งออกทั้ง 2 ข้าง)	คำที่ใช้สรระ ឬ, ី และ េ, ែ : ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่น้อยกว่า <u>k^h ε:m⁵ - lε:m⁵</u> - ba?³ - k^ha:m¹ fak⁷ n^h ឬ y⁵ pε:p⁴ <u>k^h ε:m⁵ - lε:m⁵</u> - (มะขามฝักแบบเล็ก) cε?⁷ - p^h ε?⁷ - ke:ŋ¹ ca:ŋ¹ ce?⁷ - p^h ε?⁷ - (แกงมีรสค่อนข้างจืด) pεn⁵ - wen⁵ - fa:¹ - k^h u:at³ mon² pεn⁵ - wen⁵ - (ฝางดอกไม้; ถูกตีให้เป็นรูปทรงแบบๆ) p^h ε?⁵ - lε?⁵ - dɔ:k³ p^hak¹ p^hat³ ba:n² p^h ε?⁵ - lε?⁵ - (ดอกแพะพวยบานเต็มที่) win⁵ - win⁵ - bay² - may⁶ p^hat⁷ <u>win⁵ - win⁵</u> - (ใบไม้ (ร่วงปลิวลงมา) หมุนคลื่น)

3.3 คำที่ใช้สระ /a, a:/ จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่าหรือ
ปริมาณมากกว่าสระ /i, i:/ และ /ɛ, e:/ ดังตัวอย่าง

คำที่ใช้สระ a, a: ใช้กับขนาดหรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ใช้สระ i, i: และ ɛ, e: ใช้กับขนาดและปริมาณที่น้อยกว่า
$\text{sa:ŋ}^2 - \text{ha:ŋ}^2$ - $\text{k}^h \text{aw}^5 \text{sa}?^3 - \text{li}^2 \text{pen}^1 \text{ha}^2 \text{de}:ŋ^2$ <u>$\text{sa:ŋ}^2 - \text{ha:ŋ}^2$</u> - (ข่าวไฟดูซึ่นราเป็นสีแดงเข้มกระชาขเด็มฝึก)	$\text{siŋ}^2 - \text{hiŋ}^2$ - $\text{ta:n}^3 \text{fay}^2 \text{de}:ŋ^2 \text{siŋ}^2 - \text{hiŋ}^2$ - (ถ่านไฟแบตเตอรี่อ่อนมอดดับ)
$\text{ŋwa}?^8 - \text{ŋwa}?^8$ - $\text{k}^h \text{wa:y}^2 \text{nay}^3 \text{h}:ŋ^6 \text{ŋwa}?^8 - \text{ŋwa}?^8$ - (ภาษาไทยร้อง)	$\text{ŋwe}?^8 - \text{ŋwe}?^8$ - $\text{k}^h \text{wa:y}^2 \text{nay}^5 \text{h}:ŋ^6 \text{ŋwe}?^8 - \text{ŋwe}?^8$ - (ถูกภาษาชักดึง)
$\text{ŋa}:^3 - \text{ŋa}:^3$ - $\text{ma}:^1 \text{nay}^3 \text{k}^h \text{a}:ŋ^2 \text{ŋa}:^3 - \text{ŋa}:^3$ - (หมาไหญ์คราง)	$\text{ŋe}:^3 - \text{ŋe}:^3$ - $\text{ma}:^1 \text{nay}^5 \text{k}^h \text{a}:ŋ^2 \text{ŋe}:^3 - \text{ŋe}:^3$ - (ถูกหมาคราง)
$\text{la}:ŋ^5 - \text{ŋa}:ŋ^5$ - $\text{lot}^8 \text{ŋi}:ŋ^3 \text{la}:ŋ^5 - \text{ŋa}:ŋ^5$ - (รถเอียงเศียรอยู่)	$\text{lε}:ŋ^5 - \text{ŋe}:ŋ^5$ - $\text{k}^h \text{on}^2 \text{nɔ}:ŋ^2 \text{sa}?^3 - \text{ke}:ŋ^2 \text{lε}:ŋ^5 - \text{ŋe}:ŋ^5$ - (คนนอนตะแคงอยู่)

4. คำที่ประธานกับสาระเสียงยาว จะใช้สื่อความหมายที่มีขนาดใหญ่กว่า หรือปริมาณมากกว่าสาระเสียงสั้น ดังตัวอย่าง

คำที่ประธานกับสาระเสียงยาวจะใช้คันจนາด หรือปริมาณที่มากกว่า	คำที่ประธานกับสาระเสียงสั้นจะใช้คันจนາด หรือปริมาณที่น้อยกว่า
c <u>ay</u> : ⁵ - k <u>w</u> : ⁵	c <u>ay</u> ? ⁸ - k <u>w</u> ? ⁸
- ?a:y ⁵ pen ¹ k ^h on ² dak ⁷ c <u>ay</u> : ⁵ - k <u>w</u> : ⁵	- ?a:y ⁵ na <u>t</u> ⁴ dak ⁷ c <u>ay</u> ? ⁸ - k <u>w</u> ? ⁸
- (พี่เป็นคนเงี่ยบๆ ไม่ค่อยพูด)	- (พี่นั่งเงียบเฉย; ไม่พูดไม่ชา)
s <u>ay</u> : ⁵ - b <u>w</u> : ⁵	s <u>ay</u> ? ⁸ - b <u>w</u> ? ⁸
- ?a:y ⁵ - cit ⁷ pen ¹ k ^h on s <u>ay</u> : ⁵ - b <u>w</u> : ⁵	- ?a:y ⁵ - c <u>ay</u> ¹ pen ¹ k ^h on na: ⁵ s <u>ay</u> ? ⁸ - b <u>w</u> ? ⁸
- (พี่จัดเป็นคนทั้งชื่อดีและโง่)	- (พี่ใจเป็นคนหน้าซื่อๆ ไม่ค่อยหล่อหลาด)
mo: <u>ŋ</u> ⁴ - ko: <u>ŋ</u> ⁴	mo <u>ŋ</u> ⁴ - ko <u>ŋ</u> ⁴
- ma: ¹ naw ⁴ loy ² ma: ² mo: <u>ŋ</u> ⁴ - ko: <u>ŋ</u> ⁴	- m <u>ɛ:w</u> ² naw ⁴ loy ² ma: ² mo <u>ŋ</u> ⁴ - ko <u>ŋ</u> ⁴
- หมายเน่า (ขี้นบวนอีด) ลอกหัวน้ำมา	- (เมะวะเน่า (ขี้นอีด) ลอกหัวน้ำดูบป่อง)
mo: <u>ŋ</u> ² - mo: <u>ŋ</u> ²	mo <u>ŋ</u> ² - mo <u>ŋ</u> ²
- k ^h on ² ti: ¹ k <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ⁶ mo: <u>ŋ</u> ² - mo: <u>ŋ</u> ²	- k ^h on ² ti: ¹ k <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ⁶ mo <u>ŋ</u> ² - mo <u>ŋ</u> ²
(คนตีมีองให้ใหญ่; เสียงให้ใหญ่ก็จริง)	- (คนตีมีองเล็ก; เสียงเล็กแหลม)
lo: <u>ŋ</u> ⁵ - θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ⁵	lo <u>ŋ</u> ⁵ - θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ⁵
- k ^h on ² taw ⁵ θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ² θ <u>ɔ:</u> ² lo: <u>ŋ</u> ⁵ - θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ²	- θ <u>ɔ:</u> ² θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ² k ^h ot ⁷ lo <u>ŋ</u> ⁵ - θ <u>ɔ:</u> <u>ŋ</u> ⁵
- (คนมากันอนองออย)	- (ญอนอนขาดออย)

บทที่ 6
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ก. สรุปเนื้อหา

ลักษณะของคำวิเศษณ์สองพยางค์ในภาษาล้านนา

1. เป็นคำสองพยางค์

2. เป็นคำที่มีโครงสร้างคั่งต่อไปนี้

$$cv^T(c) - cv^T(c)$$

c หมายถึง หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

v หมายถึง หน่วยเสียงสาระ

T หมายถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์

(c) หมายถึง หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ซึ่งบางพยางค์อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

3. เป็นคำที่ทำหน้าที่ขยายคำนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ ในปริบที่คำวิเศษณ์สองพยางค์เหล่านี้ปรากฏร่วมด้วย และช่วยให้การสื่อความหมายในปริบทดังกล่าว มีความหมายและภาพลักษณ์ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น

4. เป็นคำที่มีตัวแหน่งอยู่หลังคำที่ถูกขยายและสามารถบูรณาการบูรณาการในช่องว่างของกรอบประ迤คกรอบโดยกรอบหนึ่งคั่งต่อไปนี้

กรอบที่ 1 นาม _____ อกรรรมกริยา คำหลังกริยา

กรอบที่ 2 นาม ศกรรรมกริยา นาม _____

กรอบที่ 3 นาม อกรรรมกริยา _____

กรอบที่ 4 นาม ศกรรรมกริยา นาม _____ (ขยายศกรรມฯ)

กรอบที่ 5 นาม อกรรรมกริยา วิเศษณ์ _____

กรอบที่ 6 นาม ศกรรรมกริยา นาม วิเศษณ์ _____

กรอบที่ 7 นาม วิเศษณ์ _____ ศกรรรมกริยา นาม

กรอบที่ 8 นาม ศกรรรมกริยา นาม วิเศษณ์ _____